

Anmeldelser

G. J. Martin & P. E. James: All Possible Worlds, a History of Geographical Ideas.

3.ed., Wiley, Chichester 1993. XVI, 585s., ill., 24 cm. GBP 62.-. Bogen er en slags klassiker, der udkom første gang 1972 med James som eneforfatter, og siden i mange oplag og to reviderede udgaver, 1981 og nu med Martin som medforfatter. Historien og referencerne er ført a jour, men opbygningen fra første udgave stort set bevaret og meget af teksten er genbrugt. Den er et supplement til megen af den idehistorie, der skrives om geografi i disse år. De fleste af disse værker behandler paradigmers historie, som en modsætningfyldt historie, hvor nye fagopfattelser udføres som kritik af eksisterende opfattelser. Denne bog fremlægger faghistorien - ideernes udvikling med udgangspunkt i fagets personligheder. Enkelte gange brydes denne tilgang, og der redegøres for interne faglige modsætninger, hvorved fremstillingen bliver mere spændende. Hvad den moderne geografi angår afstår forfatterne fra systematisk at knytte fagets udvikling til samfundsudviklingen. Bogen er bygget op over en deling i en klassisk og en moderne periode. Skellet lægges ved fagets professionalisering og institutionalisering som universitetsfag i anden halvdel af forrige århundrede, da skabes forudsætningerne for udvikling af egentlige paradigmer i faget. Under den klassiske geografi gennemgås især fagets græske og romerske rødder, middelalderens og den arabiske verdens geografi samt opdagelsesrejserne og deres betydning. Til den klassiske geografi medregnes også von Humboldt og Ritter, som overgangsfigurer, der lægger spirene til det moderne; især von Humboldt får en omfattende og spændende gennemgang. Den moderne geografi, også kaldt den nye geografi, bliver ikke defineret klart; det er næsten som, den nye geografi sættes lig en syntetiserende, empiristisk videnskab baseret på observation. Den moderne geografis udvikling gennemgås for en række lande: Tyskland, Frankrig, UK, Rusland/USSR, Canada, Sverige, Japan og USA, - typisk på 15-20 sider. USA får langt den fyldigste behandling, som bliver mere spændende ved at nogle af de paradigmatisk modsætninger bliver behandlet. Der kunne dog godt været ofret lidt mere plads på Hartshorne/Schaefer kontroversen. Behandlingen af striden i USSR om geografis enhed er også et af de bedre afsnit. De sidste tre kapitler er tematiske kapitler om anvendt geografi, nye observations- og analysemetoder samt om tradition og innovation i geografien. Det sidste kan læses som en slags sammenfatning om highlights i nutidig geografi. Som det nyeste nye omhandler det systemteori og eksempler på matematisk modelorienteret geografi, og det slutter med en kritik af nogle af de gængse dikotomier i faget. Et af bogens hovedproblemer er, at den er skrevet bredt og sjældent når i dybden. Den forsøger at dække bredt tidsmæssigt som rumligt, samtidig med at den søger at få mange personer med. Kun få af personerne og deres ideer få nogen fyldig beskrivelse; udover von Humboldt kan nævnes Ratzel, W.M.Davis, Vidal de la Blache, Sauer og Hartshorne. Sidstnævntes geografiopfattelse portrætteres glimrende på

nogle få sider. Kun USA behandles nogenlunde tilfredsstillende. De fleste af beskrivelserne kan kun tjene som en første indføring - dog godt suppleret af referencerne. Tiden efter 1950 behandles generelt meget kortfattet - især efter 1970, og det også hvad USA angår. Her viser problemet sig med at genbruge 1. udgave og føje til. Tilføjelserne er i bedste fald blevet til stakåndede opremser, der kan have lidt værdi som referencer, men de har ikke fyldt til at tjene som den nutidige geografis idehistorie. Problemet ses tydeligt i de tre sidste kapitler og især det sidste. Det kunne have passeret i 1970, men er ude af trit med udviklingen at præsentere den systemteoretiske geografi som det nyeste nye og bruge gravitationsmodel, central place studier, diffusionsstudier og regional science som eksempler på dette. *Frank Hansen*

The Rivers Handbook: Hydrological and Ecological Principles. P. Calow & G. E. Petts (Eds.). Vol. 2.

Blackwell, Oxford 1994. XII, 523 s., ill., 23 cm. GBP 98.50. Denne anden halvdel af værket søger at sætte første binds gennemgang af relevant viden om floders hydrologi, geomorfologi og biologi i en praktisk sammenhæng i forhold til forvaltning og overvågning af flodsystemer. Bogen er opdelt i 5 dele: Perturbations and Biological Impacts, Monitoring Programmes, Modelling: Forecasting and Prediction, Management Options og Case Studies. Der er her, i højere grad end tilfældet var med Vol. 1, tale om noget, der kan have karakter af en håndbog, som det anføres i titlen. En egentlig håndbog er der dog ikke tale om, idet bogens opbygning snarere har karakter af en gennemgang af interessante sammenhænge inden for emnet, og mangler den stramme disposition man uvilkårligt forventer ved synet af titlen. *Jesper Bartholdy*

Mediterranean-Type Ecosystems, the Function of Biodiversity. G.W. Davis & D. M. Richardson (eds.). - (Ecological Studies 109.)

Springer, Berlin, 1995. XVIII, 366 s., ill., 24 cm. DEM 178,-. For en snes år siden udkom nr.7 i serien også med titlen 'Mediterranean type ecosystems' men undertitlen 'origin and structure'. I denne er der indsat en ny trylleformular, nye modeord, eller hvad man nu synes, men denne bog er på sin vis en a jour-føring af den gamle. Denne er mindre alsidig, mere ren biologisk, hvilket måske har bidraget til, at den fremtræder mere afrundet; forfatterne har været nødt til at tænke mere generelt. Det har dog også medvirket, at de enkelte bidrag er noget længere, trods typografisk manipulation. Ydermere er man blevet meget klogere på de tyve år - tydeligt afspejlet i de omfattende litteraturlister. Specielt er der tilløb til mere sammenfattende tænkning i de to første artikler, men heller ikke denne bog undgår et utilfredsstillende kalaidoskopisk præg, som sådanne symposie-agtige bøger som regel får; der er ved at være behov for én sammenhængende fremstilling af én eller en lille håndfuld forfattere. Det kan undre, at der ikke i højere grad bliver spillet mere direkte på forgængerens, selv om der kun er en enkelt forfatter med fra det oprinde-